

گزارش تحلیلی «خراسان رضوی»

از جزئیات اجرای طرح انتقال آب دریای عمان

انتقال آب ضروری مدیریت منابع واجب

مسعود حمیدی -اگر چه بنا بر اذعان مدیر طرح انتقال آب دریای عمان، با اجرای این پروژه امکان تأمین هر میزان نیاز آبی وجود دارد اما کارشناسان معتقدند انتقال آب دریای عمان لازم است اما معلوم نیست چه زمان محقق شود و باید مدیریت مصارف در اولویت باشد و گر نه سر نوشت اصفهان در انتظار مشهد خواهد بود.
استانی که دشت‌هایش مانند بدن انسانی است که زخم‌های عمیق بر پیکر ش نشانده شده، دشت‌هایی که از سال ۱۳۴۵ ممنوعه اعلام شده است اما همچنان شاهد حفر چاه و توسعه برداشت از منابع زیر زمینی آن هستیم، استانی که ۳۴ دشت از ۳۷ دشت آن ممنوعه است اما همواره می‌شنویم در همین دشت‌ها صنایع جدیدی به خصوص صنایع آب بر مستقر می‌شود، استانی که با ۱۲۰۰ میلیون مترمکعب کسری مخزن رتبه نخست‌رادر کشور به‌خود اختصاص داده‌است و استانی که ۱۲۵ درصد منابع آبی تجدید شونده، مصارف آبی دارد در حالی‌که استاندارد جهانی آن ۴۰ درصد و در کشور حدود ۷۰ درصد است.
خراسان رضوی قطب دوم تولیدات کشاورزی کشور است اما با هدر رفت ۳۰ درصدی این تولیدات که بیش از ۷۰۰ تایک میلیارد مترمکعب آب را هدر می‌دهد؛ آن‌هم با کشت‌های سنتی، رتبه ضعیف در کشت‌های گلخانه‌ای و توسعه آبیخیزی، این‌ها علاوه بر این است که نیمی از جمعیت استان در شهر مشهد ساکن است و سالانه بیش از ۳۰ میلیون زائر و گردشگر راهی استان می‌شوند.
طبیعی است که استانی با چنین شرایط بحران آبی، نیازمند برنامه‌های مدون و چند وجهی است. برنامه‌هایی مانند

سازگاری با کم‌آبی، بازچرخانی آب و استفاده از پساب‌ها اولویت اول برای التیام زخم‌های عمیق پیکر دشت‌های استان است، بستن چاه‌های غیر مجاز و تعدیل پروانه چاه‌ها و حتی مکانیزه کردن کشت و کار و کشت‌های گلخانه‌ای نیز اگر چه تأثیر بسیار جدی بر کاهش میزان افت آب‌های زیر زمینی و کسری مخازن آبی استان در افق زمانی ۵ تا ۱۰ سال خواهد داشت اما یادمان نرود دشت‌های استان از سال ۱۳۴۵ ممنوعه شده بود و توسعه نامتقارن استان، در حوزه‌های صنعتی و کشاورزی از یک‌سو و افزایش جمعیت شهرنشینان کلان‌شهری مانند مشهد از سویی دیگر در افق‌های بلندمدت ۲۰ ساله و بیشتر بدون شک، استان را با بحرانی مواجه خواهد کرد که با پائسمان و باند اژ در قالب مدیریت مصرف و تعدیل چاه‌ها قابل جبران نخواهد بود.
یکی از طرح‌ها و ابر پروژه‌هایی که در این خصوص مطرح است، طرح انتقال آب دریای عمان به استان‌های شرقی کشور است. طرحی که چندین سال بود زم‌های آن به گوش می‌رسید اما در نهایت بعد از این که هیئت دولت در سال ۹۷ با آن موافقت کرد، در لایحه بودجه کشور گنجانده شد و مجلس شورای اسلامی نیز آن را تایید کرد. اما این تنها گام اول ماجر بود، در ادامه انتقاد به اجرای این طرح ابتدا از سوی فعالان محیط‌زیست و ناچیان آب مطرح شد و حتی سخن از وجود مافیای آب در پس تصویب چنین طرحی هم به میان آمد. با وجود این شهریور سال گذشته تفاهم‌نامه این پروژه با حضور مشاور وزیر نیرو، استانداران استان‌های خراسان رضوی، خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان به امضا رسید و سهم

ضرورت سنجیدن تمام راهکارها قبل از اجرای پروژه انتقال آب

سرمایه‌گذاران هنوز به‌طور کامل در این طرح شرکت نکرده‌اند و مشکلات مالی دولت را

هم باید در نظر گرفت. وی تصریح می‌کند: در واقع نباید با این تصور که قرار است آبی به تأکیدش بر سازگامی با کم‌آبی و مدیریت منابع آب مشهد بود، اما امروز که برخی ابهامات در باره این پروژه بر طرف شده نظر این استاد مهندسی آب دانشگاه فردوسی تا حدی تعدیل شده است. وی در گفت و گو با «خراسان رضوی» اظهار می‌کند: بنده از ابتدا نگاهم این گونه بوده که اگر این طرح با سرمایه «بخش خصوصی» اجرا شود، مخالفی با آن نخواهم داشت و اعتقاد دارم بخش خصوصی خود مسائل اقتصادی اجرای این طرح را مدنظر خواهد گرفت. اگر سرمایه‌گذار بخش خصوصی بتواند از خارج از حوزه، آب را به مشهد بیاورد بنده دستش را خواهم بوسید. عضو هیئت‌علمی دانشگاه فردوسی مشهد تأکید می‌کند: آوردن آب به مشهد در شرایط بحرانی این شهر یک لطف است اما این طرح نباید باعث شود راه‌مان را گم کنیم زیرا این‌را که چه زمانی قرار است آب به مشهد بیاید دقیق نمی‌دانیم. از طرف دیگر،

● بازار آب مشهد راه‌اندازی شود

سرپرست پژوهشکده آب و محیط‌زیست دانشگاه فردوسی مشهد می‌گوید: طرحی که می‌توان مقابل پروژه انتقال آب معرفی کرد «راه‌اندازی بازار آب» در استان است، ما باید اجازه دهیم کاربری‌های کشاورزی کمی جابه‌جا شود، زیرا ما یک طرف معین منابع آبی داریم که سه بخش شهری، صنعتی و کشاورزی از آن بهره‌می‌برند، وقتی بناسبت که شهر و صنعت بزرگ شود، طبیعتا باید بخش کشاورزی کوچک شود که این کار هم انجام‌نشده و ماده ۴۴ قانون توزیع عادلانه آب اجرایی نشده است و از سال ابلاغ این

قانون تاکنون شاهد حفر بیش از پنج هزار حلقه چاه جدید در دشت بحرانی بودیم. دوری ادامه می‌دهد: بنده می‌گویم اگر مصرف آب در مشهد طرفدار دارد باید قیمت واقعی آن شناسایی شود اگر گرم‌آب است مشخص می‌شود که مشهد با محدودیت آب روبه‌روست. رئیس دبیرخانه طرح همیاران آب استان در باره عملیات اجرایی طرح انتقال آب نیز می‌گوید: مسیر طولانی خط لوله مخاطرات پدافندی زیادی خواهد داشت، این آب‌قرار است از کنار شهرهایی بگذرد که اگر آن‌ها سیراب نشوند حوادثی مانند تخریب لوله انتقال آب کوهرنگ به‌یز درخ خواهد داد.

● ماجرای اصفهان و کوهرنگ تکرار نشود

عضو هیئت‌رئیسه جمعیت ناچیان آب می‌افزاید: اگر این آب مثلاً تا ۱۰ سال آینده به مشهد بیاید اما ما مدیریت تقاضای آب را انجام ندهیم، باز هم شاهد رشد مصرف آب در این شهر خواهیم بود، مانند شهر اصفهان که هر بار از کمبود آب گلایه کرد و از کوهرنگ، آب به این شهر تخصیص دادند تقاضا و توسعه این شهر بیشتر و تخصیص‌ها هم بیشتر شد.

خراسان رضوی از پروژه ۴۰۰ میلیون مترمکعبی، ۱۱۰ میلیون مترمکعب برآورد شد. پس از آن جلسات و نشست‌های متعددی در چابهار و سیستان و بلوچستان با حضور استانداران سه استان برای جذب سرمایه‌گذار بر گزار شد.

● جزئیات عملیاتی طرح انتقال آب

بر اساس این طرح بناست خط لوله‌ای به طول ۱۵۱۰ کیلومتر آب شیرین شده دریای عمان را به استان‌های سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و خراسان رضوی برساند. هزینه اجرای این پروژه در مطالعات اولیه ۳/۹ میلیارد دلار برآورد شده به‌تازگی این رقم تعدیل شده به ۲/۲ میلیارد دلار رسیده که بناسبت تمام آن با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اجرایی شود. مطابق بررسی‌های هیدرولیکی و مسیریابی قطعه اول، خط انتقال آب به طول ۵۸۵ کیلومتر و قطر ۲۲۰۰ میلی‌متر در استان سیستان و بلوچستان واقع بوده و دبی مور دنیزا شرب و صنعت در مقطع میان مدت این استان تا افق سال ۱۴۰۵ به میزان MCM ۷۰ است که از خط برداشت می‌شود، پس از تحویل آب‌مورد نیاز شرب و صنعت استان سیستان و بلوچستان، قطعه دوم خط انتقال با قطر ۱۸۰۰ میلی‌متر و طول ۴۶۵ کیلومتر مسیر خراسان جنوبی را تا مرکز این استان یعنی شهر بیرجند طی می‌کند. قطعه سوم خط انتقال نیز با قطر ۱۶۰۰ میلی‌متر، مسیر ۴۶۰ کیلومتری را تا مرکز استان خراسان رضوی طی و دبی معادل MCM ۱۱۰ برای مصارف شرب و صنعت مقطع میان مدت این استان را در مشهد تأمین می‌کند.

● اگر نگاهمان در این طرح به مرز نشینان است خوب است ولی...

وی درباره تأثیرات اجتماعی و پدافند غیرعامل اجرای این پروژه نیز اظهار می‌کند: اگر نگاه ما به مرز و مرز نشینان باشد بدون شک اجرای چنین طرح‌هایی به نفع ما خواهد بود و شرایط پایدارتری را در این مناطق شاهد خواهیم بود اما ما می‌دانیم از آغاز، این طرح برای تأمین آب مشهد مطرح شده اگر چه بناسبت آب به سنگان خواف داده شود اما به‌هر حال باز هم ۱۵۰ میلیون مترمکعب آب برای شهر مشهد در نظر گرفته شده است.

● آثار منفی آب شیرین کن‌ها حداقل است

عضو هیئت‌علمی مهندسی آب دانشگاه فردوسی مشهد درباره آثار آب شیرین کن‌ها بر محیط زیست دریای عمان نیز می‌گوید: با فناوری‌های جدید موضوع آثار منفی آب شیرین کن‌ها بر محیط‌زیست دریاها تا حد زیادی بر طرف شده علاوه بر این، محل استقرار آب شیرین کن در حاشیه دریای عمان است که در دهانه اقیانوس واقع شده و تأثیرات آن مانند خلیج فارس که بسته است نخواهد بود.

مدیریت منابع آب فراموش نشود

اگر چه تاوجه به وضعیت بحرانی دشت مشهد انتقال آب فرا حوزّه‌ای به این شهر یک ضرورت است اما متولیان نباید وظیفه اصلی خود یعنی «مدیریت منابع آب» را به بهانه نداشتن منابع مورد نیاز به دست فراموشی بپسارند و بخش خصوصی را متولی آن کنند، حوزّه‌ای که امنیت غذایی مردم وابسته به‌آن است و شاید گزافه نیست که بگوییم زیرساخت‌های نظارتی ضعیف از یک‌سو و ساختار سنتی و نبود اعتبارات در حوزه کشاورزی از سویی دیگر، هنوز آمادگی ورود به بازاری شدن آب را ندارد.

پاسخ به انتقادات و ابهامات

بخش خصوصی در هر مرحله مهندسی ارزش را انجام می‌دهد به‌طور مثال برآوردی که برای تأمین انرژی مورد نیاز این طرح انجام شده حدود ۷۵۰ مگاوات برق است که بخش خصوصی اجراکننده طرح در حال ریزایی است تا بخشی از این نیروی مورد نیاز را از ظرفیت شبکه نیروی منطقه تأمین کند یا با حفر تونل هزینه‌های مورد نیاز برای تأمین انرژی انتقال کاهش یابد که کلیه این مسائل باعث می‌شود هزینه‌های کلی اجرای طرح کم‌شود.

● بالانس قیمت آب تخصیصی صنعت به نفع آب شرب

وی می‌افزاید: هزینه برآوردی برای هر مترمکعب آبی که در مشهد تحویل صنعت خواهد شد، حدود ۳ دلار است که این قیمت برای صنایع فولاد زیاد نیست علاوه بر این قرار است در صورتی که وزارت نیرو تشخیص دهد که مناطق تحت پوشش این خط لوله نیازمند تخصیص آب شرب است، با بالانس کردن قیمت آب برای صنعت و شرب، قیمت را برای مصرف مناطق مسکونی و شرب تعدیل کند، این که مطرح می‌شود قیمت آب شرب در مشهد ۲ دلار خواهد بود در دست نیست زیرا این قیمت برای صنایع است و برای مصارف شرب قیمت تعدیل می‌شود.

● نیاز به ۳ نیروگاه برق برای انتقال آب

عبداللهی درباره نحوه تأمین انرژی مورد نیاز برای پمپاژ آب در طول خط لوله این طرح نیز تصریح می‌کند: برای انتقال ۲۵۰ میلیون مترمکعب آب در مرحله اول ۷۵۰ مگاوات برق نیاز است، در مجموع سه نیروگاه مورد نیاز است که یکی از آن‌ها در طول خط خواهد بود که این نیازمند خط انتقال مستقل هم هست که تمام این‌ها بستگی به تعامل دولت دارد و گر نه باید خط و نیروگاه جدید تأسیس شود. مدیر طرح انتقال آب دریای عمان به استان‌های شرقی تأکید می‌کند: در مطالعات اجرایی این پروژه مسائل زیست محیطی، اجتماعی و پدافند غیرعامل به‌صورت جدی مدنظر قرار گرفته است و معادلات فنی انجام‌شده نشان می‌دهد این خط از کمترین مناطق زیست محیطی عبور خواهد کرد و مسیر منتخب مورد تأیید محیط‌زیست است. وی درباره امکان رخ دادن حوادثی مانند تخریب خط لوله آب کوهرنگ به یزد در طول مسیر ۱۵۰۰ کیلومتری این طرح نیز می‌گوید: خط لوله این طرح از مناطق صنعتی و شهرهای بزرگ می‌گذرد تا بتوانیم در کنار مسیرهای راه‌ترابری بین این شهرها استفاده کنیم و بنا نیست هر منطقه‌ای که قرار است آب به آن تخصیص داده شود خط لوله انتقال اصلی به آن‌جا برود بلکه از طریق خطوط فرعی این تخصیص‌ها داده خواهد شد.

مدیر طرح شیرین‌سازی و انتقال آب دریای عمان به استان‌های شرقی کشور درباره آخرین وضعیت اجرایی این طرح به «خراسان رضوی» می‌گوید: طی هفته‌های گذشته چند مجوز مهم مورد نیاز اجرای طرح گرفته شد به‌طور مثال مجوز زیست محیطی برداشت آب از دریا و مجوز سازمان پدافند غیرعامل برای اجرای این طرح نیز گرفته شد علاوه بر این مجوز تخصیص آب از سوی وزارت نیرو هم از دیگر مجوزهای صادر شده بود که به بخش خصوصی اجازه می‌دهد برای شروع عملیات اجرایی این طرح اقدام کند. علی عبداللهی می‌افزاید: علاوه بر این طبق مجوزهای محیط‌زیست، متولی اجرای طرح باید تعهداتی بدهد که در مسیر اجرای خط لوله و طرح کمترین مشکلات و عارضه زیست محیطی مانند برش کوه‌ها و پوشش گیاهی داشته باشیم تا منافع زیست محیطی حفظ شود. با مجوزهایی که صادر شده تمام تلاش ما این است که در هفته اول دولت عملیات اجرای این طرح آغاز شود. وی تصریح می‌کند: فاز اول اجرای این طرح در منطقه مکران خواهد بود تا این مورد نیاز صنایع پتروشیمی، فولاد و شهر چابهار تأمین شود، زمینی که از سوی سازمان مسکن و شهرسازی برای اجرای این طرح در اختیار ما قرار گرفته حدود ۱۵۰ هکتار خواهد بود که کارهای فنس کشی زمین قرار است انجام شود و تهیه نقشه‌های زیرساختی در دستور کار است.

مدیر طرح انتقال آب دریای عمان به استان‌های شرقی درباره هزینه‌های اجرای این طرح نیز می‌گوید: برآورد اولیه اجرای این طرح ۲/۹ میلیارد یورو بوده است و سرمایه‌گذار بخش خصوصی در فازهای بعدی سعی می‌کند «مهندسی ارزش» اجرای این پروژه، انجام دهد تا هزینه نهایی اجرای این طرح کاهش یابد. وی می‌افزاید: باید توجه داشت که مثلاً اگر قرار است هفت سال آینده آب به مشهد برسد بنائیس‌ت از الان هزینه آن را برآورد کنیم، بخش خصوصی متولی اجرای طرح در فراز اجرایی این هزینه‌ها را برآورد و محاسبه خواهد کرد. بنابراین در سال اول منطقه چابهار و مکران پوشش داده خواهد شد، سپس سیستان و بلوچستان و زابل را پوشش خواهد داد و بر اساس زمان‌بندی مراحل بعدی اجرا خواهد شد، در واقع اگر عملیات اجرایی در هفته دولت آغاز شود طی سال اول سعی می‌کنیم نیازآبی منطقه مکران را بر اساس تعهدی که داده شده است فراهم کنیم. وی ادامه می‌دهد: البته در پنج سال آینده آب به استان خراسان رضوی خواهد رسید که اولین نقطه در شهرستان گناباد است و سپس به صنایع سنگان خواف و به شهر مشهد منتقل خواهد شد.

● ریزایی برای استفاده از شبکه نیروی منطقه

عبداللهی درباره دلیل کاهش هزینه اجرای طرح از ۳/۹ میلیارد به ۲/۲ میلیارد یورو نیز می‌گوید:

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۳۹۹۰۳۰۰۳۰۰۳۹۸ هیات اول موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقردر واحد ثبتی حوزه ثبت ملک مشهد ناحیه یک تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای حسن ایرانمنش فرزند ابراهیم بشماره شناسنامه ۲۲۱ صادره از در شش‌دانگ یک باب ابنار به مساحت ۲۴۰ مترمربع قسمتی از بلاک ۱۲۶ فرعی از ۲۱ اصلی بخش مشهد واقع در بزرگراه بسیج نرسیده به میدان بار رضوی جنب پمپ بنزین خریداری از آقای غنصنفر سازگار گل خطمی محرز گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراضی خود را به این اداره تسلیم و پس از اشد رسید، ظرف مدت یکماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدینیه است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.
الف ۴۶۹- تاریخ انتشار نوبت اول: ۹۹/۵/۱۲
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۹۹/۵/۲۸- محمد جواد غلامی، رئیس ثبت اسناد و املاک
۹۹/۲۲۹۲۷/۹۹

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۳۹۹۰۳۰۰۳۰۰۳۹۸ هیات اول موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقردر واحد ثبتی حوزه ثبت ملک مشهد ناحیه یک تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی خانم طیبه غلامرضائی پور رحمت آباد فرزند علی بشماره شناسنامه ۲۲۹ صادره از در یکباب محوطه محصور مشتمل بر بلاک ۲۳ اصلی بخش ۹ مشهد واقع در بلوار عباسی فتح شرقی ۲۲۱ یابانه بار شماره ۵ خریداری از علی اکبر رجب پور محرز گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراضی خود را به این اداره تسلیم و پس از اشد رسید، ظرف مدت یکماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدینیه است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.
الف ۴۷۱- تاریخ انتشار نوبت اول: ۹۹/۵/۱۲ - تاریخ انتشار نوبت دوم: ۹۹/۵/۲۸- محمد جواد غلامی، رئیس ثبت اسناد و املاک
۹۹/۲۲۹۲۷/۹۹